

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

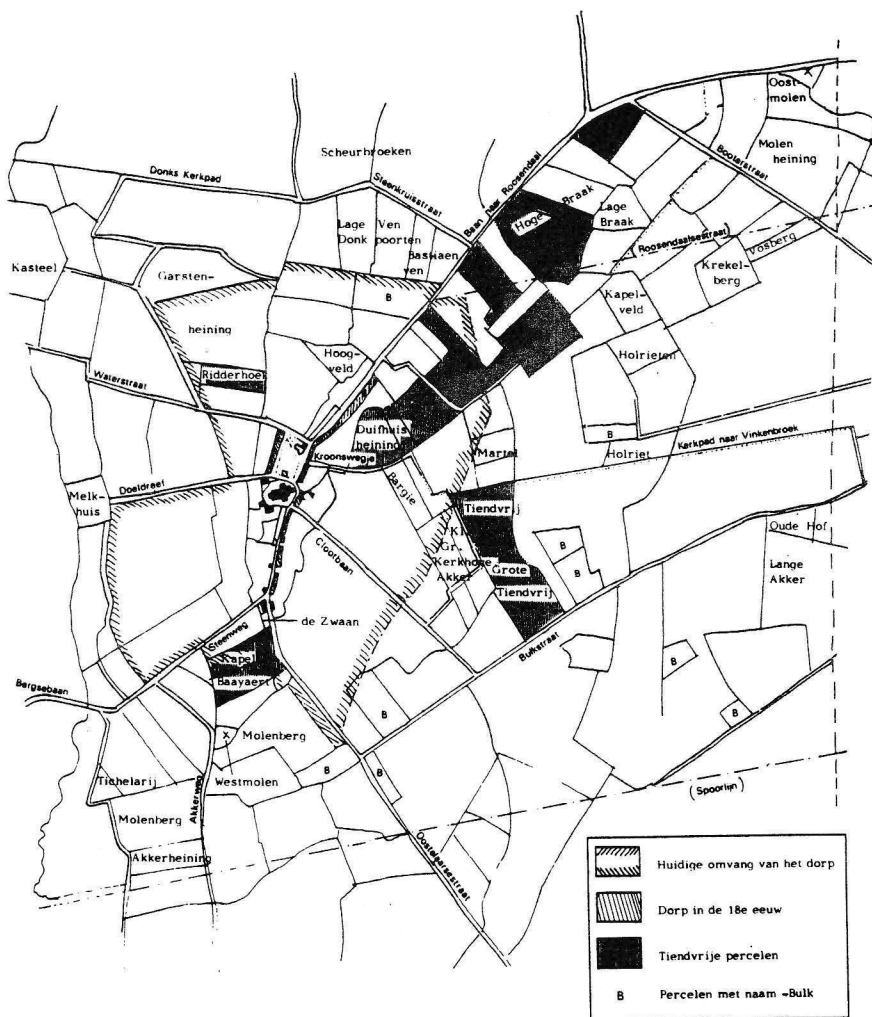
4-'99

Wouw in het Millennium

Zeventiende eeuw

- 1600 Mo In Moerstraten zijn ongeveer 16 hutten bewoond (laag door de gebeurtenissen in Wouw in 1583 ; vergelijk dit met 50 jaar eerder toen er nog ongeveer 46 huizen waren)
- 1601 Wo Soldaten die verblijven te Wouw krijgen hun soldij niet betaald.
- 1602 Wo De commandant d'Este leent geld van de dorpen om zijn leger te onderhouden. De bezetting van het kasteel wordt vermeerderd. tot waarschijnlijk 200 man voetvolk en ruiters.
- 1603 Wo Commandant d'Este krijgt opdracht indien nodig bijstand te verlenen aan de operaties van Theodoor Trivulcio, luitenant generaal lichte calvalerie te Heerentals (28 dec).
- Wo De kerkmeesters leggen rekening af , de dienst zal vermoedelijk weer gehouden worden
- Alg De pest heerst een jaarlang in de omgeving
- Mo Ingezeten van Moerstraten sturen een rekest om vermindering van belasting naar de koning.
- 1604 Wo Nieuwe troepen voor het kasteel van Wouw worden gewerfd in Luxemburg en Artois .
- Wo De parochie telt 700 communicanten
- Wo Nieuwe wip op de markt ten behoeve van het putten van water.
- 1605 Wo Op de terugweg van Ekeren slaat Prins Maurits het beleg op van het kasteel van Wouw (18 Mei)
- Wo Omdat niemand een leger wil wagen voor het kasteel van Wouw geeft commandant d'Este zich op 23 Mei over.
- Wo Op vier mannen na ("verkopers" van Geertruideberg ; zij kregen geen genade); kreeg commandant d'Este een vrije aftocht met zijn mannen.
- Alg Kasteel van Hoogstraten wordt neutraal verklaard
- Alg Jan Aadriaanszoon Leeghwater ontwikkeld het principe om grote meren leeg te pompen. Hij is ook de uitvinder van de duikersklok.
- 1606 Wo In ruil voor de neutraliteit van Hoogstraten wordt ook het kasteel van Wouw neutraal verklaard (1 februari). Garnizoenen uit Wouw en Hoogstraten worden teruggetrokken. Besluit tot slechting van de versterkingen

Kerkdorp Wouw en omgeving in de 18^e eeuw
 Afbeelding uit Woide Die Wouda

van beide kastelen

- 1607 Alg Surat in nederlandse handen
- 1608 Wo Dit jaar wordt er beslist dat er naast Bergs bier ook Antwerps bier ingevoerd mag worden (Bergen had vanaf 1533 het alleenrecht) Het Antwerpsbier was echter duurder en zwaarder.
- Alg Hans Lipperberg vindt de verreijkjer uit.
- 1609 Wo De markies wordt in zijn rechten en bezittingen hersteld.
- Alg Twaalfjarig bestand in de tachtigjarige oorlog. Pas nu kan markiezin Maria Mencia van Merode ingehuldigd worden.
- 1610 Wo Rekeningen melden herstellingen aan de kerktoren. In Wouw wordt de eerste steenstraat aangelegd.
- Alg Geboorte Maria Elisabeth I Clara van den Bergh, dochter van de markies en markiezin van Bergen op Zoom
- 1611 Alg Fort Nassau in de Golf van Guinee (= Goudkust) wordt gesticht door Nederlandse slavenhandelaren.
- Alg Herman van den Bergh, markies van Bergen, overlijdt.
- 1612 Mo Uit ieder huis moest een pioneer (arbeider met schop en kruiwagen) naar Hoogstraten gezonden worden; de Spanjaarden hadden hier een inrichting voor oorlogsgewonden.
- Alg Markiezin Maria Marcia van Wittem , hertrouwt met Willem van Melun.
- 1613 Alg Markiezin Maria Mencia van Wittem overlijdt. Haar 3 jarige dochter erft het Markiezaat
- 1614 Wo Kerk van Wouw weer helemaal gerestaureerd.
- Enkele hervormden uit Halsteren komen herrie schoppen. Na een vechtpartij worden zij verjaagd
- He Ook Heerle keert zich tegen de hervormden
- 1615 Alg Tweede deel van Don Quijote de la Mancha komt uit. Het is geschreven door Miguel de Cervantes.
- 1616 Wo Het dak van het kerkgebouw is dichtgemaakt tot de eerste twee pilaren.
- 1617 Wo Voor deze tijd stonden er zeker 9 kapellen in Wouw
- 1618 Wo Jan Mertens van Luick, Jan Jans van Dendermonde, Willem Janssen en Vincent Jansen worden opgehangen na inbraak met geweldpleging.
- 1619 Wo Voor de Wouwse kerk wordt in Roosendaal een nieuwe preekstoel aangekocht.
- Alg Johan van Olden Barneveld ter dood veroordeeld. Hugo

- de Groot voor levenslang op slot Loevestein
- 1620 Wo Het oostkwartier stelt gelden beschikbaar voor slechting van het kasteel. Het kasteel zelf is in deze periode niet afgebroken , waarschijnlijk gaat het hierbij om de vestingswerken
- 1621 Wo De Domeinraad van Bergen heeft door de nieuwe crisis bestuurlijk Wouw niet meer in de hand, omdat het mandaat van schepenen allang verlopen is (geen dorpsbestuur).
- Alg Oprichting West Indische Compagnie.
- 1622 Alg Het beleg van Bergen op Zoom zorgt opnieuw voor verwoestingen in de Plantage, Wouw en Heerle. In Wouw wordt de Oostmolen door het garnizoen van Bergen op Zoom in brand gestoken.
- Alg Einde twaalfjarig bestand, opnieuw de opdeling van het Markiezaat
- Alg Gevechten om Bergen op Zoom en Steenberg
- 1623 Wo Na de crisis is er eindelijk weer een normale benoeming van het dorpsbestuur.
- 1624 Wo Het dorpsbestuur werd opnieuw georganiseerd. Er zouden twee burgemeesters zijn n.l. een binnen en een buitenburgemeester
- 1625 Al De pest breekt weer uit in onze omgeving vermoedelijk door soldaten meegebracht uit Breda
- Alg Maria Mencia van Wittem huwt haar neef ,graaf Albert van den Bergh.
- 1626 Wo De markies Albert graaf van de Bergh neemt zijn intrek in het Kasteel
- 1627 Wo Lenaert de Molenaar sticht een nieuwe molen in Wouw.De Oost en Westmolen zijn eind 16de eeuw verdwenen.
- 1628 Wo In Wouw wordt een paardendief ter dood veroordeeld. De executie vond plaats voor de Vierschaer en het lichaam werd later als waarschuwing buiten het dorp opgehangen totdat het er van zelf afviel.
- Wo Willem Pauwels van Tilborch wordt opgehangen voor inbraak. Jan Jansen Hallemans wordt verbannen uit het Markiezaat, als hij terugkeert wordt hij gehangen. Dit gebeurt ook als hij diezelfde maand nog terugkeert.
- Alg Piet Hein verovert de Spaanse Zilvervloot
- 1629 Alg Piet Hein sneuvelt tijdens de slag tegen de kapers van

- Duinkerken
- 1630 Wo In de Wouwse kerk zijn vier altaren geplaatst, versierd met schilderijen.
- Alg De nicht van de markiezin, toekomstig markiezin, trouwt met Eitel Fritz, Prins van Hohenzollern.
- 1631 Alg Rembrandt van Rijn voltooit in Amsterdam zijn eerste heilige familie.
- 1632 Alg Bovenwindse eilanden (Saba , St Maarten en St Eustatuius) worden Nederlands gebied (◊ West-Indische Compagnie)
- 1633 Alg Maria Elisabeth I Clara van de Bergh, markiezin van Bergen, overlijdt kinderloos.
- 1634 Alg Benedenwindse eilanden (Aruba, Curacao en Bonaire) worden Nerderlands gebied (West-Indische Compagnie); In Bengalen wordt een Nederlandse handelspost gesticht.
- 1635 Alg Het Markiezaat gaat naar de nicht van de overleden markiezin, Maria Elisabeth II van den Bergh.
- 1636 Mo In Wouw wordt het St. Joris en St. Sebastiaansgilde opgericht. Dergelijke gilden werden opgericht om orde en veiligheid te handhaven in een tijd waarbij roomse gebieden werden bedreigd door de reformatie.
- Wo In Wouw wordt de nieuwe markies ingehuldigd waarbij de gemeente het kasteel in orde laat brengen.
- Wo Het dorp Wouw telt 168 personen boven de 16 jaar.
- 1637 Alg Breda heroverd door Frederik Henderik.
- 1638 Alg Nederlanders hebben het bestuur op Sri Lanka (=Ceylon). Op een kunstmatig eiland bij Japan wordt een Nederlandse handelspost gesticht (120 bij 75 meter)
- 1639 Wo De ouderlingen van het St Sebastiaangilde klagen, dat zij de leden niet meer in de hand heeft. Zij gingen zich te buiten aan drank maakte slaande ruzie en weigerden de gildेरuimte te verlaten, wanneer men wilde sluiten. De drossaard, hoofd van het gilde, kondigt maatregelen aan.
- Alg Maarten Tromp verslaat de Spaanse Armada.
- 1640 Mo De kapel of vierschaar in moerstraten wordt verbouwd
- Wo De drossaard reorganiseert het gilde St. Sebastiaan, er mochten slechts 24 leden zijn en de sluiting was om 10:00 uur 's avonds.
- 1641 Alg De koning van Spanje beleent graaf Albert van den Bergh, weduwnaar van de Maria Elisabeth I Clara van

- den Bergh, met het Markiezaat.
- 1642 Alg Rembrandt schildert de Nachtwacht
- 1643 Alg Geboorte Lodewijk de XIV Koning van Frankrijk. Hij is 72 jaar lang Koning geweest
- 1644 Wo Markiezin Elisabeth gravin van den Bergh en haar gemaal worden feestelijk ingehaald
- 1645 Alg Peter Stuyvesant wordt directeur generaal van Nieuw Amsterdam (het latere New York)
- 1646 Mo Moerstraten moet een kar met voerman leveren aan het leger. Verder worden er vanuit Fort Rovere een sergeant en 18 soldaten in moerstraten gelegerd om de kapel en andere huizen te beschermen tegen de Fransen die in Heerle gelegerd waren.
- 1647 Alg Prins Frederik van Oranje overleden.
- 1648 Al Katholieke bestuurders en hoofden van diverse instellingen moesten vervangen worden door hervormings gezinden. Alle katholieke ornamenten werden uit de kerk verwijderd en de kerken van Wouw en Heerle worden gesloten
- He Parochie Heerle verenigt met die van Wouw. Dominee Stuart benoemd als predikant.
- Wo De katholieken van Wouw hebben een schuurkerk buiten Wouw namelijk in de Martel
- Wo Inwoners van Wouw weigeren nog langer het recht van de lepel aan de markies te betalen. Het recht van de lepel waren de officiële maten voor de verkoop van graan (tonnen of mudden met steel (lepel))
- Alg Sluiting alle katholieke instellingen
- Alg De vrede van Munster , het einde van de Tachtigjarige oorlog
- Alg Al hoewel de markiezin reeds sinds 1635 markiezin was kon zij nu pas haar intrede doen.
- 1649
- 1650 Alg In dit jaar komt markiezin Maria Elisabeth II tot overeenstemming met, graaf Albert van den Bergh. Hij ziet af van aanspraken op het Markiezaat.
- 1651 Alg Paulus Potter schildert zijn landschappen met koeien, schapen en paarden bij een stal
- 1652 WPI Grootscheepse herstellingen vinden plaats in de Plantage. Een groot deel wordt gerooid en herplant.
- Alg Nederlanders stichten Kaap de Goede Hoop in Zuid

- Afrika.
- 1653 WPI Eikels, elzen en berken worden gezaaid in de plantage
 Mo Eerste vermelding van dorps huis in Moerstraten (Het dorps huis was de kapel was de vierschaar en was het rechtshuis)
- 1654 WPI De markiezin brengt een ordonantie uit tot behoud van de Plantage onder Wouw.
 Mo Eerste vermelding van een school in Moerstraten.
- 1655 Alg Hollanders en Zweden arriveren als eerste kolonisten in New Jersey (USA). Zij verjagen datzelfde jaar de Zweden nog.
- 1656 Alg De inboedel van Rembrandt van Rijn wordt geïnventariseerd en een jaar later geveild.
- 1657 Wo Jan Jansen van Castel uit Herentals wordt opgehangen in aanwezigheid van "dusende omstaanders"
 Alg Christiaan Huigens vindt het slingeruurwerk uit. Hij wordt terecht een van de grote wetenschappers van de wereld genoemd.
- 1658 Wo Door de markies wordt de Wouwse schout officieel tot drossaard benoemd van het Zuidwestkwartier. Het hoofdkwartier van de drossaard stond ook in Wouw
 Alg Vermeer schildert gezicht op Delft
- 1659 Alg Joost van den Vondel publiceert Jephta
- 1660 Wo In opdracht van de Abdij van Sint Bernaards aan de Schelde wordt de oude Pastorie gebouwd in de Bergsestraat
- 1661 Wo Oprichting St. Christoffelgilde.
- 1662 WPI De markiezin moet geld lenen van de Prior van Bergen op Zoom (4000 Guldens) voor de Plantage
 Alg De markiezin treed in het huwelijk de gemeente schonk haar 3 kalveren, 2 vette hamels, 4 koppels speenvarkens, 11 koppel kapoenen en 11 koppel duiven.
- 1663 Alg In de Nederlanden o.a. in Amsterdam heerst weer de pest
- 1664 Alg Hollandse kolonisten in New Jersey worden verjaagd.
 Peter Stuyvesant vertrekt als laatste Gouverneur uit Nieuw Amsterdam.
- 1665 WPI De markiezin kan de schuld niet aflossen en staat de plantage en vennen in vruchtgebruik af aan de Prior van Huijbergen totdat de schuld afgelost is (dit duurt bijna een eeuw en is bijna de ondergang van de Plantage)

- 1666 Wo De troepen van de Bisschop van Munster (rovers en stropers) proberen zich op het huis te Wouw en in het dorp Oudenbosch te vestigen. Vorst Fritz van Nassau en Prins van Tarente verhinderen de plannen van de Bisschop van Munster.
- 1667 Alg In Moerstraten is sprake van het St. Christoffelgilde in Heerle van het St. Jorisgilde.
Alg Suriname wordt Nederlands gebied.
De Staten van Holland nemen het Eewig Edict aan, Het stadhoudersschap wordt voorgoed afgeschaft.
- 1668 WPI De prior en het konvent van Huibergen willen niet alleen het vruchtgebruik van de bossen van de Plantage, maar verkopen er ook delen. Door deze actie komen zij in botsing met de bestuurders van Wouw
Alg Vrede van Breda ; einde tweede engelse oorlog
Triple Alliantie tussen Engeland, Zweden en de republiek tegen de Franse agressie.
- 1669 Alg Rembrandt van Rijn overlijdt
- 1670
- 1671 Wo Kunstenaars Bernardus en Valetijn Klotz en Joshua de Grave bezoeken Wouw en omgeving. Zij leggen diverse malen het Wouwse kasteel en het dorp vast.
Alg Markiezin Maria Elisabeth II van den Bergh overlijdt.
- 1672 WPI Bestuurders uit Wouw hebben een geschil over de Plantage met de Prior van Huijbergen.
Wo De wouwse katholieken mogen een nieuwe schuurkerk bouwen buiten het dorp in de Kloosterstraat.
Alg Franse inval in Brabant
Alg Henriette Fransica, Prinses van Hohenzollern wordt beleend met het Markiezaat. Echter omdat zij gehuwd is met Frederik Maurits II de la tour d'Auvergne , een graaf uit Frankrijk, werd zij niet ingehuldigd in Bergen op Zoom. De reden hiervoor was dat de Republiek der Verenigde Nederlanden in oorlog kwam met Frankrijk. Koning Stadhouder Willem III werd in deze periode beleend met het Markiezaat.
Alg Engeland, Krankrijk, Keulen en Munster verklaren de republiek (en Spanje) de oorlog. De gebroeders De Witt worden vermoord en Michiel de Ruyter levert slag tegen de Engelse en Franse vloot.
- 1673 Alg Michiel de Ruyter behaalt een overwinning op de Engelse

- en franse vloot.
- 1674 Alg Nieuw Amsterdam wordt New York en komt in Engelse handen.
- 1675 Alg Geboorte van Francois Egon de la Tour d'auvergne, zoon van Henrietta Francisca, prinses van Hohenzollern en Frederik Maurits II de la Tour D' Auvergne.
- 1676 Wo Er heest rode loop of cholera
- 1677 Alg Na eerder gewond te zijn geraakt wordt het lichaam van Michiel de Ruiter bijgezet in de Nieuwe Kerk van Amsterdam. Uit grote bewondering voor zijn admiraalsschap beveelt koning Lodewijk de XIV het schip wat het lichaam naar huis vervoert met saluut schoten te begroeten, zodra het in zicht komt voor de Franse kust. De Hertog van York benoemt hem als grootste admiraal ter wereld die er tot nu toe geleefd heeft.
- 1678 ALg Einde oorlog met de Fransen.
- 1679 Alg Moerstraten moet 200 gulden hulde geld betalen aan de nieuwe markies van Bergen op Zoom, de prins van Auvergne, en 42 gulden aan zijn vrouw. Wouw betaald 2400 gulden huldegeld, zijn vrouw krijgt 500 gulden. In deze tijd woont de markies niet meer op zijn kasteel te Wouw maar wordt dit bewoond door Jonkheer van Lamsweerde, Jagermeester van de markies.
- 1680 Alg Op diverse plaatsen breekt paniek uit als er een komeet langs komt.
- 1681 AL Markiezin Henriette Francisca, Prinses van Hohenzollern wordt ingehuldigd als markiezin.
- 1682 WPI Het geschil over de plantage wordt voor de Raad van Brabant te 's Gravenhage gebracht
- 1683 Wpl Het geschil over de plantage wordt in het voordeel van Wouw beslist. De oude grenzen blijven zoals zij waren.
- Wo De nachtwacht wordt verwaarloosd en daarom opnieuw leven in geblazen.
- 1684
- 1685 Wo Er was in Wouw een probleem dat er dag en nacht paarden op de markt liepen en dat de markt tevens gebruikt werd om de was te bleken.
Het besluit was dat er geen paarden mochten lopen.
- 1686 Alg Bierverbruik in Holland per hoofd per jaar 310 liter en voor kinderen beneden de 8 jaar 155 liter
- 1687 Alg Isaac Newton publiceert zijn boek wiskundige principes

- van de natuurfilosofie waarin hij onder andere het principe van de zwaartekracht beschrijft.
- 1688 Alg Door de negenjarige oorlog met Frankrijk valt het Markiezaat opnieuw onder Koning Stadhouder Willem III
- 1689 Alg Willem III van Oranje en Maria Stuart op de Engelse troon.
- 1690 Alg Vlaams schilder en medeoprichter Antwerpse academie David Teniers overlijdt.
- 1691 ALg Vlootvoogd Cornelis Tromp overlijdt
- 1692 Alg Oorlogs activiteiten in zuiden van de Nederlanden door de negen jarige oorlog
- 1693 Alg Het gaat steeds slechter met de Oost-indische compagnie
- 1694
- 1695 Alg Oorlogshandelingen in de Zuidelijke Nederlanden Willem III tegen de Fransen.
- 1696 ALg St. Eustatius wordt door de Fransen overgedragen aan de republiek
- 1697 Alg Vrede van Rijswijk
- Alg Einde negenjarige oorlog, Het Markiezaat komt terug onder de markiezin.
- Alg Tsaar Peter de Grote werkt in de Nederlandse scheepsbouw.
- 1698 Alg Overlijden markiezin Henriette Francisca , prinses van Hohenzollern. Zij wordt opgevolgd door Francois Egon de la Tour D'ouvergne.
- 1699 Wo In de katholieke schuurkerk wordt een orgel geplaatst.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.

